

PROF. DR. SC. ZVONIMIR KRAJINA

(12. 1. 1923. – 10. 8. 2010.)

Desetoga kolovoza 2010. u 3,05 sati u ORL klinici na Rebru, gdje je bio hospitaliziran posljednjih mjesec dana, ugasio se život čovjeka koji je svojom ličnošću obilježio nekoliko desetljeća hrvatske medicine.

Pisci nekrologa obično su u dilemi – suhoparan kurikulum ili kurtoazna pate­tika – no kad je riječ o ličnosti kakva je bio prof. Krajina, valja odstupiti od takvih šablona. Kao dugogodišnji Krajinin suradnik pokušat ću dati i pokojnikov psihogram te povijesni kontekst jer on zbog svoje bogate djelatnosti zavrjeđuje više od uobičajena nadgrobna govora. Započinjemo, dakako, s nužnim fakto­grafskim podacima.

Zvonimir Krajina rođio se 12. siječnja 1923. u Šibeniku gdje je završio osnovnu i srednju školu. Sa samo 23 godine (1946.) promoviran je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu i odmah je, bez pripravničkoga staža, započeo specijalizaciju u ORL klinici Šalata kod akademika Branimira Gušića. Svom učitelju Gušiću, svojoj Klinici i Medicinskom fakultetu u Zagrebu ostao je vjeran do umirovljenja 1986. Na studijskim boravcima bio je u Švedskoj (Stockholm i Göteborg 1956.), Francuskoj (Lyon 1958.) i SAD-u (New York i St. Louis 1969.–1970.).

Zahvaljujući svojoj neobičnoj marljivosti, discipliniranosti i inteligenciji, postigao je blistavu karijeru. Bio je prvi liječnik koji je diplomirao na medicini u Zagrebu nakon Drugoga svjetskog rata, već kao 27-godišnjak položio je specijalistički ispit iz otorinolaringologije (1950.), 1956. se habilitirao, 1964. je izabran za izvanrednog profesora, 1968. za redovitog profesora. Godine 1971. izabran je za predstojnika ORL klinike i na tome je mjestu ostao 15 godina, do svoga umirovljenja 1986. Godine 1970.–1974. bio je pro-

Prof. dr. Zvonimir Krajina

dekan i 1975.–1978. dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu, a zatim u dva mandata rektor Sveučilišta u Zagrebu (1982–1986.).

Od brojnih društvenih funkcija u stručnim i znanstvenim organizacijama izdvojiti ćemo da je bio predsjednik Udruženja alergologa i kliničkih imunologa Jugoslavije, zatim njegov počasni predsjednik, predsjednik Alergološke sekcije i ORL sekcije Hrvatskoga liječničkog zbora, predsjednik Podružnice HLZ-a Zagreb, predsjednik Onkološkog centra KBC-a Zagreb, potpredsjednik Akademije medicinskih znanosti Hrvatske, predsjednik Savjeta za zdravlje Republike Hrvatske, član uprave Hrvatske lige za borbu protiv raka itd. Stekao je visok ugled u svjetskoj otorinolaringologiji, o čemu neka svjedoče podaci da je bio član

ekskluzivnog *Collegium ORL amicitiae sacrum*, Internacionalnog komiteta za rinologiju, Komiteta Internacionalne unije za infekciju i alergiju gornjih dišnih putova, član Austrijskog i Njemačkog, počasni član Grčkog i Brazilskog ORL društva te počasni član Američkog i Europskog rino­loškog društva. Objavio je oko 320 radova, od čega oko polovice u inozemnim časopisima, desetak knjiga i održao je 415 predavanja. Bio je pozvani predavač na pet svjetskih ORL kongresa i godinama gost profesor na internacionalnim kongresima i tečajevima. Životno mu je djelo »Otorinolaringologija i cervikofacijalna kirurgija« u dva omašna sveska (1983. i 1986.), a autobiografskog su karaktera knjige »Sjećanja jednog liječnika« (1994.) i »Tri rinologa« (2003.).

Odlikovan je s pedesetak diploma, zahvalnica i priznanja, među ostalim i Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zrakama. Godine 1978. dobio je nagradu za životno djelo »Ruđer Bošković«, 1989. dodijelilo mu je Sveučilište u Zagrebu naslov profesora emeritusa, a 1991. postao je laureat Akademije medicinskih znanosti Hrvatske. Treći je Europljanin koji je dobio Golden Award Američkoga rino­loškog društva (1968.).

Ovaj fakto­grafski *curriculum vitae* ne može, dakako, vjerno prikazati ličnost tako bogata duhovnog života i tako kreativnoga svestranog djelatnika kao što je bio prof. Krajina, pa eto nekoliko redaka o tome kako su ga doživljavali njegovi životni suputnici koji su zajedno s njim dijelili sve one brige i radosti što ih donosi život kirurga, znanstvenika, nastavnika, dekana i rektora.

Težačko dinarsko podrijetlo prof. Krajine odražavalo se ne samo stasitim i snažnim fizičkim habitusom nego i tipičnim psihičkim karakteristikama kao što su oštro rasuđivanje, snalažljivost, dinamičnost, izdržljivost i iskrenost gotovo do grubosti, ali s razboritim taktičkim ograničenjem: nikada povišen glas. Bio je vrlo racionalan, sistematičan i

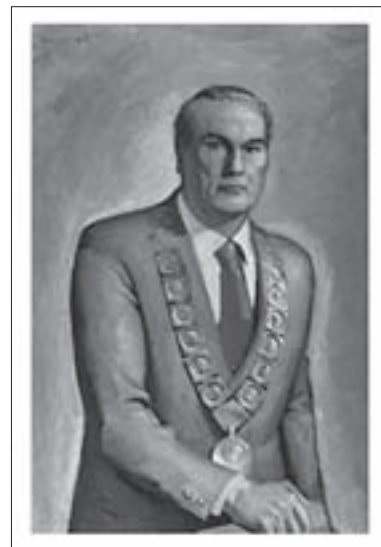
Slika 2. Profesor Krajina u pedesetim godinama
Figure 2. Professor Krajina in his fifties

Slika 4. Profesor Krajinina 1976. godine
Figure 4. Professor Krajinina in 1976

Slika 3. Profesor Krajinina u osamdesetim godinama
Figure 3. Professor Krajinina in his eighties

Slika 5. Portret u Rektoratu
Figure 5. Portrait in the Rectorate

enormno ambiciozan, s jasno zacrtanim ciljevima. Dok su se njegovi kolege u slobodno vrijeme zabavljali, mladi Krajinina čitao je stručne knjige i časopise, a navečer pohađao tečajeve stranih jezika. Kao predstojnik Klinike uvijek je bio neiscrpan izvor ideja, pokretačka snaga kakvu njegovi suradnici nisu uvijek mogli slijediti. Kao dekan i rektor Sveučilišta bio je poznat po neobičnoj ekspeditivnosti, nije priznavao rješenja poput »Dođite sutra!« ni »To ćemo drugi put«. No na funkcijama dekana i rektora nije uspio ostvariti zadane vizije jer se toliko poistovjetio sa svojom ORL klinikom na Šalati da se od nje nije mogao dovoljno odvojiti, ni virtualno ni vremenski.

Nije zapravo bilo lako živjeti uz tako radišna čovjeka i predstojnika koji je intimno mislio da su godišnji odmori, neradne subote, limitirano radno vrijeme i slobodan dan nakon noćnog dežurstva nespojivi s pozivom liječnika i znanstvenika. Istina, takav svoj stav nije službeno nametao, ali je svojim osobnim primjerom stvarao moralni pritisak na suradnike da ga slijede.

Iako po karakteru prodoran i energičan, uvijek je znao svladati svoju iskonsku narav i pazio da nikoga ne povrijedi. U ophođenju bio je vrlo susretljiv i uvidavan i takvom je taktikom stvarao sebi prijatelje i ondje gdje to drugi ne bi uspjeli. Ako je netko od podređenih zatajio, ne ispunivši njegova očekivanja ili naloge, Krajinina je tuđi propust često sam odradio umjesto pozivanja na odgovornost te tako krivicu dao diskretnu lekciju.

Za razliku od nekih drugih šefova i predstojnika klinika, nije bio nimalo ljubomoran na uspjehe svojih suradnika, nego im se uvijek iskreno radovao, znajući da to jača ugled »njegove« klinike. Umjesto da uspjehe podređenih prisvaja dodajući svoje ime na njihove tiskane radove, činio je upravo obrnuto te tako mnogim početnicima dao poleta. Radovi što ih je dobivao na ocjenu, pogotovo doktorske disertacije, nikada u njegovoj ladici nisu odležali doslovno nijednoga dana. Ubrajao ih je u »prvi red hitnosti« i na njima počeo raditi praktično odmah, katkad do kasno u noć istoga dana, na račun sna i odmora. Bojao se obeshrabriti neinventivne autore i tako si možda nepotrebno stvarati neprijatelje te je stoga izvanredno rijetko nečiji rad ocijenio potpuno neprihvatljivim. Radije bi takav rad sam priredio za tisak nego

da ga odbaci te je na taj način pomogao i poneku nezasluzenu karijeru.

Iako je od prvoga dana bio discipliniran učenik akademika Gušića, koji je tražio da svaki liječnik u Klinici bude univerzalna »djevojka za sve«, i nikada svome šefu nije oponirao, čim je Gušića zamijenio na čelu Klinike, odmah je krenuo suprotnim smjerom objavivši program da se svaki liječnik u Klinici treba usmjeriti na neko uže područje struke. U pravo vrijeme, jer je svjetska medicina tada krenula putem razvijanja supspecijalizacija. Krajinina je stručno bio toliko jak da se nije trebao bojati kako će si time stvoriti konkurenciju, naprotiv! Koristio se svojim međunarodnim ugledom da mladim kolegama osigura usavršavanje u najboljim svjetskim klinikama, osobito u SAD-u, a kad su se vratili u Kliniku, nije se ustručavao pitati ih za savjet. Potpisanomu se na studijskom putovanju po SAD-u dogodilo da u nekim klinikama šefovi nisu znali ni za Zagreb ni za Hrvatsku, ali kad je rekao da dolazi s klinike prof. Krajine, odmah su mu vrata bila širom otvorena.

Kao predstojnik Klinike, dekan i rektor Krajinina se pasionirano zalagao za postdiplomsu edukaciju i organizirao brojne tečajeve, simpozije i kongrese. To nas je stajalo prilično truda, slobodnog vremena a i troška, jer je zazirao od kotizacija, pa ga njegovi suradnici nisu u tome uvijek rado slijedili makar je za predavače dovodio u našu sredinu najuglednije svjetske stručnjake.

Ne bi trebalo prešutjeti jedan Krajinin neuspjeh, koji je on bolno proživljavao. Kao Gušićev nasljednik nije uspio, unatoč iskrenom nastojanju, uspostaviti srdačne odnose s »rivalskim brijegom« – ORL klinikom u Vinogradskoj. Odnosi su bili poremećeni 1945. kada je dotadašnji predstojnik ORL klinike na Šalati prof. Ante Šercer osuđen na prisilni rad u Vinogradskoj (bio je kućni liječnik poglavnikove obitelji), a na njegovo je mjesto šefa ORL klinike na Šalati došao akademik Gušić. Polustoljetno rivalstvo između »dva brijega« imalo je i jednu korisnu posljedicu: zbog stalnoga natjecanja tko će više i bolje, hrvatska je otolaringologija u to doba s imenima Šercer, Gušić, Padovan, Krajinina i Jelena Krmptić stekla svjetski ugled.

Krajinu su kao predavača i nakon odlaska u mirovinu još dugo pozivali iz svijeta, počevši od SAD-a do Japana, a nje-

gova su se predavanja pamtila jer je dobro znao odabrati temu i bio vrstan govornik, emotivan, nikad ne čitajući za govornicom i uvijek s primjerenom vizualnom dokumentacijom.

Zanimljiv je bio Krajinin odnos prema okolini, posebno prema bolesnicima, i zapravo zagonetno kako je redovito već pri prvom susretu stjecao svačije povjerenje, poštovanje i na kraju popularnost. Izabrao je najteže kirurško područje, onkologiju glave i vrata, i toliko mu se sav predao, osobito u operacijskoj dvorani, da nije gledao na radno vrijeme, pa se događalo da osoblje katkad nije moglo izdržati njegov tempo rada.

Posljednjih 14 godina Krajinina života bilo je izrazito nesretno. Umirovljenje je doživio kao najveći životni udarac, kao duhovno progonstvo i onemogućavanje stvaralaštva, s čime se do konca života nije mogao pomiriti. Nakon smrti svoje supruge Anđelke, također liječnice pedijatrice, otišao je u umirovljenički dom, što je vjerojatno bilo pogrešno, jer to njegove ekonomske prilike nisu zahtijevale.

Posljednjih nekoliko godina životario je u tom domu, potkraj teško oštećena vida i nepokretan, ali sačuvana duha. Užasno je patio zbog usamljenosti i usto očajavao svjestan beznađa. Svojim sve rjeđim posjetiteljima žalio se na ljudsku nezahvalnost i nehumano zanemarivanje, no duhovno ipak nije malaksao, nego se opirao smrti do posljednjega časa. Umro je tjelesno shrvan u 88. godini života.

U medicinsku baštinu prof. Krajine možemo, uza sve navedeno, ubrojiti doprinos poštenoj kirurgiji laringalnog karcinoma (»Zagreb Method of Partial Laryngectomy«), napredak alergologije i imunologije u ORL području, rezultate kliničkih i eksperimentalnih istraživanja sluznice gor-

Slika 6. Profesori Zvonimir Krajina, Franjo Kosoković i Radovan Subotić bili su uzastopno predstojnici ORL klinike na Šalati; slikano na proslavi 80-godišnjice Klinike 2001. godine)

Figure 6. Professors Zvonimir Krajina, Franjo Kosoković and Radovan Subotić were consecutively heads of the ENT Department at Šalata; photographed at the celebration of the Department's 80th anniversary in 2001

njega respiratornog trakta (funkcionalna rinokirurgija) te Kliniku koja je u njegovo doba imala svjetsku reputaciju.

Bliski prijatelji i malobrojni još živući vršnjaci i kolege sa zahvalnošću se sjećaju svega čime im je prof. Krajina obogatio i uljepšao život.

Prof. dr. Željko Poljak

Vijesti

News

HRVATSKI LIJEČNIČKI ZBOR
HRVATSKO DRUŠTVO ZA UROGENITALNE I SPOLNO PRENOSIVE INFEKCIJE
organizira

3. hrvatski kongres o urogenitalnim i spolno prenosivim infekcijama s međunarodnim sudjelovanjem

Grand hotel 4 opatijska cvijeta, Opatija
20.-22. svibnja 2011.

pokrovitelj
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske

Glavne teme kongresa: Infekcije mokraćnog sustava; Infekcije genitalnog sustava žene; Prostatitis, epididimitis i orhitis; Infekcije uzrokovane humanim papilomavirusima; HIV/AIDS; Hepatitis kao spolno prenosiva bolest; Infekcije uzrokovane klamidijom trahomatis; Infekcije uzrokovane urogenitalnim mikoplazmama; Klasične spolno prenosive bolesti; Perinatalne infekcije; Sprječavanje spolno prenosivih infekcija; Bolničke urogenitalne infekcije; Imunologija urogenitalnog sustava; Reaktivni artritis; Kontracepcija; Neplodnost; Slobodne teme

Opće informacije, registracija, hotelski smještaj, prijevoz: ULIX putnička agencija, Miramarska 26, 10000 Zagreb; Telefon: +385 1 6410 935; Fax: +385 1 6154 092; Mob: +385 99 707 7007; +385 99 6154 321; E-mail: kongresi@ulixtravel.com

Više o kongresu uskoro na adresi: www.hdugi2011.com